

VESIHISTORIAA ALEKSANDRIASSA

Petri Juuti & Tapio Katko

Kansainvälisen vesihistorian seuran (IWHA) 3. kansainvälinen konferenssi pidettiin Aleksandriassa Egyptissä 10.–15.12.2003. Tilaisuuteen osallistui lähes 150 osanottajaa noin 50 maasta. Suomalaisia paikalla oli noin puoli tusinaa mukaan luettuna allekirjoittaneet. Järjestön ensimmäinen konferenssi pidettiin Walesissa 1999 ja toinen Bergenissä kesällä 2001.

Konferenssin avasi Aleksandrian uuden kirjaston johtaja, aiemmin Maailmanpankin johtotehtävissä ollut Ismail Serageldin. Hän korosti puheessaan mm. sitä, että juuri köyhimmät ihmiset ovat veden suhteen haavoittuvaisempia ja usein he myös joutuvat maksamaan eniten käyttämästään vedestä.

Paikallisten järjestäjien puolesta avajaispuheen piti konferenssin isäntä professori Fekri Hassan. Hassan käsitteli mm. Niilin keskeistä roolia Egyptin historiassa. Niilin rooli oli myös muutoin ohjelmassa hyvin esillä, sillä sille oli omistettu oma session kaikille konferenssipäiville. Tämä samalla vaikeutti tutustumista egyptiläisiin osallistujiin, sillä lähes kaikki heistä olivat Niili-sessiossa ja ulkomaiset osallistujat muissa rinnakkaisissa sessioissa.

Lukuisten mielenkiintoisten esitysten joukosta erottuivat varsinkin muutamat jo toteutuneiden tutkimushankkeiden esittelyt. Esimerkiksi professori Erik Swyngedouw Oxfordin yliopistosta käsitteli hyvin värikkäällä tavalla Ecuadorin vesihuollon yhtymäkohtia vientituotteiden vaihteluun kaakaosta banaaniin ja lopulta öljyyn. Fidzi-

saarien vesihuollon historiaa esitteli tohtori Weber Eberhard. Fidzillä vesitilanne vaihtelee huomattavasti saarelta toiseen siirryttäessä ja jokaisella on tehtävä paikallisten olosuhteiden mukaiset ratkaisut. Yhteistä kaikille saarille on, että niiden vesihuolto on hyvin haavoittuvaa, samalla kun maanomistajilla ja muilla painostusryhmillä on keskeinen rooli vesihuollon hallintotavoissa. Owen Roberts Walesin yliopistosta käsitteli esitelmässään kansanterveyden ja vesihuollon suhdetta Walesissa 1800-luvun alusta 1900-luvun alkuun. Kehitys siellä oli varsin samankaltainen Suomeen verrattuna myös ajallisesti.

Professori Johann Tempelhoff Etelä-Afrikasta käsitteli satavuotiaan Rand Waterin vaiheikasta historiaa. Vesihuollon historia alkoi kaivosteollisuuden tarpeista. Tuoreimmat muutokset toimintaan toi rotuerottelun ajan jälkeisen hallituksen määräys toimittaa vettä edullisesti myös köyhimmille.

Allekirjoittaneiden esitelmä *Historical perspectives of public-private cooperation in water services* (By Tapio S. Katko, Petri S. Juuti & Pekka E. Pietilä) oli osiossa *The History of Water: Law, Economics & Politics*.

Tulevien tutkimustarpeiden esittelyistä nousi esille erityisesti järjestön puheenjohtajan professori Terje Tvedin hankeidea *Water history*-sarjaksi. Allekirjoittaneista tällaisten tutkimustarpeiden esille nosto oli mainio asia, sillä kansallisesti esimerkiksi Suomessa tutkimusrahoituksen hankkiminen poikki- ja monitieteisiin hankkeisiin tuntuu olevan erittäin vaikeaa. Tvedin ja myös Unescon Alexander Otten korostamat tutkimusalueet olivat sattumoisin juuri samoja, joita allekirjoittaneet ovat tarjonneet mm. Akatemialle toistaiseksi menestyksettä. Konferenssin business meetingissä järjestön hallitus lupautuikin kirjaamaan keskeisiä tutkimustarpeita ylös ja jäsenien käytettäväksi mm.

Aleksandriassa voi kohdata monen aikakauden tekniikkaa saman aikaisesti. Vasemmalla varsin moderni yleinen puhelin, joita kännykät eivät vielä ole täysin syrjäyttäneet, keskellä pylväs, jossa on vesiruukkuja janoisia varten sekä Lada. Lada on katukuvassa useiten näkyvä auto, lähes kaikki taksit ovat Ladoja. Kuva: Petri Juuti.

rahoitushakemusten tueksi. Järjestölle pyritään myös saamaan referee-julkaisu vuoteen 2005 mennessä. Tämä asia on jo edennyt varsin pitkälle.

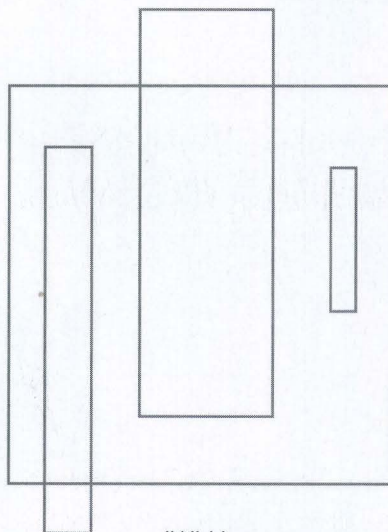
Järjestäjien puolesta oli 15.12. organisoitu tutustumismatka, joissa tutustuimme Gizan pyramideihin ja Rodan Nilometriin, sekä teimme pienen veneretken traditionaalisella purjeveneellä Niilillä. Vaikka konferenssin tieteellinen osio sujui pääasiassa mallikkaasti, olisi tutustumismatka voitu järjestää huomattavasti tehokkaammin ja se olisi voinut keskittyä vesiasioihin liittyviin kohteisiin. Nyt aikaa meni useita tunteja turhaan odottamiseen ja mm. Kairon akveduktiin tutustuminen jäi pois ohjelmasta.

Yleisvaikutelmaksi jäi, että vesihistorian kiinnostus ja merkitys on selvästi kasvamassa. Nyt kun IWHA on luotu ja sen toiminta käynnistynyt, on aika kehittää ja laajentaa sen jäsenyyttä, toimintamuotoja ja vaikutavuutta. Poikki- ja monitieteellinen tutkimus on vesihistoriassa välttämätöntä. Veteen liittyvä historiallinen ja pitkän aikavälin tutkimus on oleellisen tärkeää erityisesti kehitysmaiden, mutta muidenkin kannalta. Vain tällaisen tutkimuksen pohjalta voidaan vakavasti miettiä institutionaalista kehittämistä jossain maassa tai kohdealueella. Tämä on noteerattu mm. UNESCO:n IHP-ohjelmassa, jossa yhtenä pääteemana on Water and Society. Kapea-alainen, perinteisiin tieteellisiin käsityksiin nojautuva tutkimus ei anna riittäviä vastauksia sektorin kehittämistarpeisiin. Suomella olisi osana kansainvälistä vesialan toiminnan kehittämistä ja vahvistamista nyt oivallinen tilaisuus esimerkiksi valmistautua isäntäedokkaaksi vuoden 2007 IWHA-konferenssiin.

Petri Juuti, Tampereen yliopisto, historiatieteen laitos.

Sähköposti: petri.juuti@uta.fi

Tapio Katko, Tampereen teknillinen yliopisto, bio- ja ympäristötekniikan laitos. Sähköposti: tapio.katko@tut.fi

IWHA

Kansainvälisen vesihistorian seuran (International Water History Association) syntysanat lausuttiin vuonna 1999

Walesissa pidetyssä konferenssissa. Virallinen perustaminen tapahtui vuonna 2001 seuran Bergenin pitämässä konferenssissa. Seuran tarkoitus on toimia vesihistoriasta kiinnostuneiden tutkijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyöfoorumina ja osoittaa historian merkitys myös nykypäivän päättäjille. Seuran seuraava konferenssi pidetään Pariisissa marraskuussa 2005 ja sitä seuraava vuonna 2007 toivotavasti Suomessa. IWHA suunnittelee kansainvälistä, todennäköisesti nettipohjaista, peer review -julkaisua. Järjestöllä on myös yhteishanke UNESCO:n hallinnoiman IHP-ohjelman alla.

Asiasta kiinnostuneita kannustetaan liittymään seuran jäseneksi. Kotisivuilta (<http://www.iwha.net/>) löytyy mm. aihepiireittäin jaettu keskustelupalsta, jäsenten yhteystiedot sekä ajankohtaisia hankkeita. Lisätietoja antavat myös: Dos. Tapio S. Katko, TTY, 03-3115 2183, tapio.katko@tut.fi tai FT Petri Juuti, TAY, petri.juuti@uta.fi.